

JERÒNIA 'PEÜC', PERSONATGE REAL O DE FICCIÓ?

Antoni Tudurí

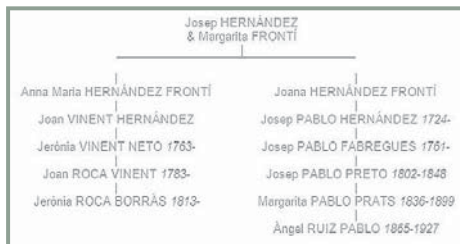
Secció de
Genealogia de
l'Ateneu de Maó

cel·lània; el personatge, amb aquest nom, és real o fictici, fruit de la imaginació de l'escriptor?

Atès que el temps al que fa referència Ruiz i Pablo (recordem que havia nascut l'any 1865) el podem situar entre 1880 i 1888, (any del seu veïnatge a Ciutadella) i considerant que Jerònia tenia més de seixanta anys, el seu naixement l'hauríem de situar cap als anys 1810/1820, a grans trets. Idò bé, cercant dones nascudes as Castell entre 1810 i 1820, de nom Jerònia en trobem 7. Mala peça al teler! Avui en dia no en trobaríem cap de Jerònia. Aquesta abundància de possibles candidates ens crea un problema considerable.

No obstant això, hem disposat d'una documentació molt valuosa; els censos municipals del segle XIX que ens ha proporcionat Diego Pons, i que es conserven a l'arxiu municipal de Maó i, molt especialment, el cens de l'any 1849. De tothom és sabut que Àngel Ruiz i Pablo va nàixer al carrer de Sant Pere, a tocar del carrer de l'Església, on ara hi ha el número 13 i que per aquells temps era el número 9, i tenint en compta que per aquells anys la numeració de les cases era correlativa, comptant les cases de ca-

da barri (as Castell 'hi havia 4) trobem que sa mare, Catalina Pablo Prats vivia a la casa 3829 del carrer de Sant Pere. Per tant, si com deia l'escriptor al pròleg de «Per fer gana», «s'ametla caigués de punta hauríem fet alí».

I «s'ametla ha caigut ben bé de punta» ja que a aquest mateix cens, i considerant que l'ordre de les cases es contava des de l'origen del carrer (de damunt de Cala Corb), anant avall per la dreta fins a Cala Fonts i tornant a pujar des de Cala Fonts fins a Cala Corb, si Jerònia vivia davant ca seva, els números de les dos cases haurien de ser, una de les primeres i l'altre de les darreres. I així és, efectivament; a la casa número 3796 (que és la segona casa del carrer de Sant Pere) hi consta una Jerònia Roca Borràs, de 36 anys (per tant havia nascut cap a l'any 1813), filla de Joan Roca Vinent i de Francisca Borràs Bordatx, casats as Cas-

tell l'any 1809, mentre que la mare de l'escriptor vivia al número 3829, la penúltima casa del mateix carrer, sembla clar que la segona pel principi i la segona pel final devien ser una davant de l'altre.

És clar que totes aquestes elucubracions poden ser certes, o no; a la genealogia cal anar amb dades certes i demostrables, però en aquest cas no es tracta de si hi ha una certesa absoluta, sinó, mes tost, de considerar la possibilitat de que aquesta Jerònia passi de ser una personatge de ficció (*Peüc*) a ser una persona real (Roca Borràs, *Es Castell 1813 + Es Castell 1879). I hi ha una alta probabilitat de que sigui així.

Seguint el costum de cercar relacions de sang amb Jerònia, un servidori en té 43, amb un número de bots mínim de 16, mentre que Antoni Guasch té 30 relacions directes, amb 18 bots, però el més sorprenent és que el propi Àngel Ruiz i Pablo, veí de Jerònia té, de moment, 40 graus de parentesc demostrables, amb només 11 bots, com es pot apreciar a l'esquema que adjuntem. Coses de la vida, Àngel mai va poder imaginar la molt probable proximitat genealògica amb el personatge tan ben definit a la seva obra.

Nota: avui dia 14 de novembre de 2015 farà 88 anys de la mort de l'escriptor i un grup de companys anirem, al punt del migdia, al cementiri de Sant Genís dels Agudells a fer una humil i senzill homenatge floral al nínxol on reposa amb la seva dona Catalina Manent Victori.

Avui es compleix el 88 aniversari de la mort d'Àngel Ruiz i Pablo, de qui s'ha parlat abastament al llarg de tot l'any als mitjans de comunicació i que ha donat peu a actes de tota mena i condició. Avui, el genealogista aficionat i escriptor de «miscel·lània» de diversa fortuna, ha provat de fer-ne una dedicada a un personatge que potser sigui de ficció, o potser era una persona real; m'estic referint a Jerònia *Peüc*.

A l'obra «Per fer gana», primera publicada en *pla* l'any 1895, Àngel Ruiz i Pablo va escriure una sèrie d'articles entre els que n'hi ha un titulat «cançons de fandango», on cita a «una dona, petita, magre, color de canyella de la més fosca, just una espira per caminar, per xerrar i per tot lo que demaneu -i açò que ja tenia més de xixanta anys- i sobretot per fer calça, que allò era un do de Déu».

Li deien Na Jerònia Peüc i l'escriptor lamenta molt profundament no haver transcrit el més d'un centenar de fandangos i altres peces musicals, a qual més pintoresca, especialment per la peculiar utilització de les lletres en castellà passades pel sedàs de la llengua pròpia des Castell.

I aquest és l'origen d'aquesta mis-